Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2025 m. birželio 11 d.
(OR. en)

9236/25

Tarpinstitucinė byla:
2025/0034(NLE)

RECH 236
COMPET 402

TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI

Dalykas:	Tarybos rekomendacija dėl 2025–2027 m. Europos mokslinių tyrimų erdvės politikos darbotvarkės

TARYBOS REKOMENDACIJA DĖL 2025–2027 M. EUROPOS MOKSLINIŲ TYRIMŲ ERDVĖS POLITIKOS DARBOTVARKĖS

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį, kartu su 182 straipsnio 5 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) šiuo metu ES susiduria su daugybe precedento neturinčių iššūkių. Pasaulinė tvarka keičiasi, o mūsų visuomenės gerovės ir saugumo pamatus drebina neramios geopolitinės aplinkybės, didėjanti ekonominė konkurencija, sparti precedento neturinti proveržio technologijų revoliucija, klimato kaita ir jos padariniai. Moksliniai tyrimai ir inovacijos (MTI) yra itin svarbūs siekiant sumažinti Europos pažeidžiamumą ir išnaudoti visą jos potencialą visoje Europos mokslinių tyrimų erdvėje (EMTE), taip pat jie atlieka itin svarbų vaidmenį didinant Europos Sąjungos tvarų konkurencingumą, visuomenės atsparumą, klestėjimą ir saugumą. Poreikis stiprinti Europos lyderystę ir strateginį savarankiškumą, karu išlaikant atvirą ekonomiką, pagrindinėse technologijų srityse tapo neatidėliotinas;

(2) EMTE plėtojimas yra mūsų pastangų reaguoti į šiuos iššūkius pagrindas. Tikslas sukurti EMTE kaip bendrąją mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų rinką buvo užsibrėžtas 2000 m. ir įtvirtintas Lisabonos sutartyje kaip konkretus ES tikslas pagal SESV 179 straipsnį. Nors nuo 2022 m. pagal pirmąją EMTE politikos darbotvarkę padaryta didelė pažanga, reikia nuveikti daugiau, kad būtų toliau plėtojama visapusiškai veikianti EMTE, kurioje šalys susiburtų koordinuoti ir tobulinti savo nacionalinę MTI politiką ir ekosistemas ir kurioje žinios, tyrėjai, novatoriai ir technologijos galėtų judėti laisvai. Geresnis ES masto koordinavimas pasitelkiant EMTE gali padėti skatinti investicijas ir reformas, padėti mažinti atotrūkį inovacijų srityje nuo ES pasaulinių konkurentų ir ES viduje, taip pat atlikti itin svarbų vaidmenį skatinant tvarų konkurencingumą;

(3) EMTE politikos darbotvarkė yra labai svarbi įgyvendinant EMTE prioritetus, nustatytus Europos MTI pakte. Ja grindžiamos bendros Europos Komisijos, valstybių narių ir, kai tinkama, asocijuotųjų šalių bei suinteresuotųjų subjektų pastangos geriau koordinuoti MTI politiką visais lygmenimis. Ja skatinamas jų atsakomybės jausmas ir didesnis įsipareigojimas, taip pat prisidedama prie „penktosios laisvės“ – bendrosios MTI rinkos – koncepcijos plėtojimo. Kito trejų metų ciklo (2025–2027 m.) EMTE politikos darbotvarke siekiama:

- prisidėti prie ES konkurencingumo didinimo ir ES strateginio savarankiškumo užtikrinimo, kartu išsaugant atvirą ekonomiką, koordinuojant specialias investicijas ir reformas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje ir, kai tikslinga, sutelkiant išteklius nacionaliniu ir, kai taikytina, regioniniu lygmenimis ir ES lygmeniu, kurie numatyti dabartinėje 2021–2027 m. daugiametėje finansinėje programoje;

- stiprinti ES kompetenciją ir poveikį mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, jos pasaulinę mokslinę lyderystę ir patrauklumą pasaulio talentams, racionalizuojant mokslinių tyrimų srities karjeros trajektorijas, sudarant palankesnes sąlygas tyrėjų judumui ir dalijimuisi žiniomis visoje Europoje ir skatinant prieigą prie pažangiausios infrastruktūros; taip pat

- skatinti ES darnų vystymąsi ir didinti poveikį visuomenei, koordinuojant mokslinių tyrimų ir inovacijų pastangas pramonės pertvarkos srityje, plėtojant sinergijas su kitomis politikos sritimis ir propaguojant žiediškesnę ir atsparesnę ekonomiką;

(4) per pastaruosius 25 metus EMTE pasiekta didelių laimėjimų pagrindinėse politikos srityse, įskaitant mokslinių tyrimų infrastruktūrą, atvirąjį mokslą, tarptautinį bendradarbiavimą, lyčių lygybę ir įtraukumą MTI srityje, bendrą programavimą, mokslinių tyrimų srities karjerą ir tyrėjų judumą. Prisidedant prie šių laimėjimų, be kita ko, pagal programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“ (MSCA) finansuota daugiau kaip 150 000 pažangių tyrėjų, visų pirma pagal pažangias doktorantūros programas, skiriant podoktorantūros stipendijas ir vykdant MTI darbuotojų mainus, EURAXESS padėjo daugiau kaip 2 mln. tyrėjų siekti karjeros ir judėti visoje Europoje, o Atvirojo mokslo debesija (EOSC) suteikia sklandžią prieigą prie kokybiškų duomenų ir skaitmeninių paslaugų, kartu remiant tarpvalstybinį ir tarpdalykį bendradarbiavimą;

(5) 2021 m. valstybės narės ir Komisija susitarė dėl naujos EMTE vizijos ir politikos sistemos, išdėstytos MTI pakte[1] ir Tarybos išvadose dėl EMTE valdymo ateityje[2]. Ilgalaikėje vizijoje išdėstomos bendros vertybės ir principai, kuriais bus vadovaujamasi MTI srityje, ir nustatomi bendrų veiksmų prioritetai. Pakte valstybės narės pakartojo savo įsipareigojimą bendradarbiauti siekiant EMTE tikslų, kad būtų skatinamas bendradarbiavimas ir jų MTI politikos koordinavimas ir visoje Europoje mažinama mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų fragmentacija. 2024 m. Tarybos išvadose dėl ES konkurencingumo didinimo, EMTE stiprinimo ir jos fragmentacijos įveikimo[3] valstybės narės taip pat pabrėžė, kad labai svarbu toliau kurti ir stiprinti MTI ekosistemas, ir pakartojo, kad reikia geriau koordinuoti ir derinti ES ir nacionalinės politikos planavimą ir įgyvendinimą;

---

1 2021 m. lapkričio 26 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/2122 dėl Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų pakto, OL L 431, 2021 12 2, p. 1–9.

2 Dok. 14308/21.

3 Dok. 16179/24.

(6) pirmąja 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarke sukurtas tvirtas pagrindas EMTE tikslams pasiekti. Pagal ją MTI pakto prioritetinės sritys virto konkrečiais veiksmais. 17 veiksmų bendrai įgyvendino Komisija, valstybės narės, programos „Europos horizontas“ asocijuotosios šalys ir ES lygmens suinteresuotieji subjektai. EMTE forumas ir jo pogrupiai, kaip naujojo valdymo mechanizmo dalis, atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant EMTE ir jos veiksmus. Jie užtikrina veiksmingą Komisijos, valstybių narių, asocijuotųjų šalių ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo sistemą laikantis įtraukaus ir dalyvaujamojo požiūrio. Taip skatinamos novatoriškos strategijos ir bendra atsakomybė už Europos MTI ekosistemos stiprinimo politiką. Europos mokslinių tyrimų erdvės ir inovacijų komitetas (EMTEK)[4], kaip aukšto lygio strateginės politikos jungtinis patariamasis komitetas, iš anksto konsultuoja Tarybą, Komisiją ir valstybes nares strateginiais MTI politikos klausimais, be kita ko, dėl strateginių politikos krypčių ir būsimų tendencijų, dėl kurių reikia tobulinti Sąjungos ir nacionalinę, įskaitant regioninę, MTI politiką, be kita ko, dėl dabartinės ir kitos Sąjungos bendrosios MTI programos ir kitų atitinkamų MTI grindžiamų Sąjungos iniciatyvų;

[4] 2021 m. gruodžio 13 d. Tarybos sprendimas (ES) 2021/2241 dėl Europos mokslinių tyrimų erdvės ir inovacijų komiteto (EMTEK) sudėties ir įgaliojimų, OL L 450, 2021 12 16, p. 143–147.

(7) 2024 m. komunikate „Europos mokslinių tyrimų erdvės įgyvendinimas“[5] Komisija akcentavo 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkės ir naujojo valdymo laimėjimus. Laimėjimai tenkinant įvairius MTI poreikius visoje Europoje pagal pirmąją 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkę yra, be kita ko, pavyzdžiui, tai, kad 1) sukurta Pažangos mokslinių tyrimų vertinimo srityje koalicija (CoARA), 2) paskelbtas Visiško netoleravimo elgesio kodeksas dėl kovos su smurtu dėl lyties ES mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemoje, 3) sėkmingai įvyko pats pirmasis daugiašalis dialogas tarptautinio bendradarbiavimo MTI srityje principų ir vertybių klausimais ir priimtas ministrų pareiškimas, 4) sukurta Europos mokslinių tyrimų, inovacijų ir verslumo talentų pritraukimo ir išlaikymo Europoje sistema ir įsteigtas Mokslinių tyrimų ir inovacijų srities karjeros stebėjimo centras, 5) skatinama žalioji energetikos pertvarka: įgyvendinama EMTE bandomojo žaliojo vandenilio mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkė, 6) sustiprinti mokslinių tyrimų valdymo pajėgumai ir pripažinta jų svarba ir 7) kuriama nauja EMTE stebėsenos ir vertinimo sistema;

[5] Dok. COM(2024) 490.

(8) antroji 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkė grindžiama šiuo požiūriu ir yra skirta padėti stiprinti nacionalines MTI sistemas ir spręsti sudėtingus pasaulinius uždavinius, su kuriais susiduria Europa. Joje, remiantis MTI pakto bendrų veiksmų prioritetinėmis sritimis ir pirmosios 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkės įgyvendinimo rezultatais, išdėstyta 11 ilgalaikių struktūrinės EMTE politikos krypčių ir 8 konkretūs EMTE veiksmai, kaip apibrėžta šios rekomendacijos 1 punkte. Tai plataus masto bendros kūrybos proceso EMTE forume, kuriame daugiausia dėmesio skirta struktūrinės EMTE politikos ir EMTE veiksmų turiniui, rezultatas. Be to, EMTEK prisidėjo iš anksto teikdamas strategines rekomendacijas dėl EMTE politikos naratyvo poreikio, dėl 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkės struktūros, dėl bent pusės valstybių narių įsipareigojimo įgyvendinti darbotvarkę užtikrinimo ir dėl poreikio geriau informuoti apie jos užmojus, tikslus ir prioritetus. Siekiama, kad ji būtų pradėta įgyvendinti 2025 m. 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkėje užtikrinamas pagal pirmąją darbotvarkę vykdomos politikos tęstinumas, įtraukiami pagrindiniai ilgalaikiai EMTE tikslai ir suteikiama lankstumo, kurio reikia naujiems strateginiams poreikiams patenkinti. Ji turėtų didinti EMTE, jos tikslų ir veiksmų matomumą ir informuotumą apie juos.

REKOMENDUOJA, KAD:

1. Valstybės narės priimtų 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkę, kuri apima 11 struktūrinės EMTE politikos krypčių ir 8 EMTE veiksmus. EMTE struktūrinė politika yra ilgesnės trukmės veikla, integruota į nacionalinę ir Europos politiką bei MTI sistemas, kuriai reikalingos pastangos, viršijančios trejų metų EMTE politikos darbotvarkės ciklą. Ši politika apima trejų metų darbo planą, kad būtų užtikrintas priemonių, kuriomis siekiama numatomo ilgesnės trukmės poveikio, įgyvendinimas. EMTE veiksmai yra konkretūs, orientuoti į politiką ir tikslus, kad suteiktų daug pridėtinės vertės ES, valstybėms narėms, asocijuotosioms šalims ir suinteresuotiesiems subjektams, ir jie turi būti užbaigti įgyvendinus trejų metų EMTE politikos darbotvarkę. Visi pasiūlymai dėl EMTE struktūrinės politikos ir EMTE veiksmų 2025–2027 m. laikotarpiu yra išsamiau apibūdinti priede.

2. Valstybės narės 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkėje išdėstytą struktūrinę politiką ir veiksmus įgyvendintų savanoriškai ir remdamosi kintamosios geometrijos principu, kartu su Komisija ir, kai tikslinga, veiklą koordinuodamos su asocijuotosiomis šalimis ir suinteresuotaisiais subjektais, vadovaudamosi MTI pakte nustatytomis keturiomis bendrų veiksmų prioritetinėmis sritimis. Ši struktūrinė politika ir veiksmai labiausiai orientuojami į tai, kad i) būtų kuriama aiški pridėtinė vertė nacionaliniu ir Europos lygmenimis, ii) būtų daromas poveikis: per trejus metus būtų pasiekta konkrečių ir apčiuopiamų rezultatų, iii) būtų remiamasi nuolatine valstybių narių, Komisijos ir, kai tikslinga, asocijuotųjų šalių suinteresuotųjų subjektų bendrakūra, iv) būtų galima savarankiškai vykdyti vieną pagrindinę veiklą ir v) jie būtų įgyvendinami savarankiškai ir laikantis kintamosios geometrijos principo, suteikiant lankstumo tokiu mastu, kokiu šalys gali dalyvauti. Norint įgyvendinti EMTE struktūrinę politiką ir EMTE veiksmus, reikia užtikrinti, kad šiame procese dalyvautų bent pusė valstybių narių.

3. EMTE struktūrinė politika ir EMTE veiksmai, išvardyti pagal prioritetines sritis, kaip nustatyta Europos MTI pakte, yra šie:

1-OJI PRIORITETINĖ SRITIS – TIKRAI VEIKIANČIOS ŽINIŲ VIDAUS RINKOS STIPRINIMAS

Veiksminga, efektyvi ir gerai veikianti žinių vidaus rinka, grindžiama laisvu tyrėjų, žinių ir duomenų judėjimu, ir protų apykaita yra labai svarbūs veiksmingesnei ir įtraukesnei Europos MTI sistemai sukurti. Vidaus rinka užtikrina, kad pastangos ir investicijos būtų naudojamos veiksmingai, ir kuria kritinę masę, kurios reikia, kad jos būtų veiksmingos. Siekiant stiprinti ES konkurencingumą, labai svarbu sustiprinti ES tarptautinę poziciją ir mokslinę lyderystę: vykdyti novatoriškus mokslinius tyrimus ir inovacijas visoje MTI grandinėje, įskaitant fundamentinius ir taikomuosius mokslus, ir didinti ES patrauklumą pasaulio talentams, išlaikant talentus ES, ir įveikti EMTE fragmentaciją.

Komisija ir valstybės narės, kai tikslinga, koordinuodamos veiksmus su asocijuotosiomis šalimis ir suinteresuotųjų subjektų organizacijomis, toliau dirbs prie šio prioriteto įgyvendindamos šią EMTE struktūrinę politiką:

- sudaryti sąlygas atvirajam mokslui dalijantis duomenimis ir juos pakartotinai naudojant, be kita ko, pasitelkiant Europos atvirojo mokslo debesiją (EOSC);
- stiprinti Europos mokslinių tyrimų erdvės mokslinių tyrimų infrastruktūros tvarumą, prieinamumą ir atsparumą;
- stiprinti lyčių lygybę ir įtraukumą EMTE, visų pirma laikantis tarpsektorinio požiūrio;
- didinti tyrėjų karjeros patrauklumą bei tvarumą ir remti judumą;
- reformuoti mokslinių tyrimų vertinimą;
- didinti žinių valorizacijos pajėgumus ir veiklą;
- įgyvendinti visuotinį požiūrį į MTI.

Ateinantiems trejiems metams siūlomi šie EMTE veiksmai:

- užtikrinti lygybę atvirojo mokslo srityje;
- daryti su Europos ekosistema „Mokslas politikos labui“ (angl. *Science for Policy*, S4P) susijusią pažangą;
- Europos Sąjungoje sudaryti palankesnes sąlygas mokslo srityje atsakingai naudoti DI ir spartinti tokį naudojimą;
- didinti mokslinių tyrimų saugumą.

2-OJI PRIORITETINĖ SRITIS – ŽALIOSIOS PERTVARKOS, SKAITMENINĖS TRANSFORMACIJOS IR KITŲ VISUOMENEI POVEIKĮ DARANČIŲ UŽDAVINIŲ SPRENDIMAS BENDROMIS JĖGOMIS IR VISUOMENĖS DALYVAVIMO EMTE DIDINIMAS

Kad EMTE galėtų atlikti savo vaidmenį didinant konkurencingumą, gerinant žmonių gyvenimo kokybę ES ir sprendžiant tokius visuomenės uždavinius kaip žalioji ir skaitmeninė pertvarkos, ji turėtų sukurti sinergijas su kitų sričių politika, kad būtų vystomas holistinis požiūris. Investicijos į MTI turėtų duoti vertingų rezultatų, naudojamų ir diegiamų rinkoje, ir jomis turėtų būti stiprinama mokslo pažanga ir poveikis tenkinant visuomenės poreikius.

Kaip pagrindiniai metodai dirbant šioje prioritetinėje srityje buvo nustatytos šios EMTE struktūrinės politikos kryptys:

- paversti strateginių energetikos technologijų (SET) planą vienu iš pagrindinių teminių EMTE komponentų;
- gerinti MTI ir aukštojo mokslo sąsajas EMTE ir išnaudoti visą Europos MTI ekosistemų potencialą;
- didinti pasitikėjimą mokslu užtikrinant piliečių dalyvavimą, įsitraukimą ir mokslinę komunikaciją.

Ateinantiems trejiems metams siūlomi šie EMTE veiksmai:

- spartinti investicijas į MTI siekiant Europos pramonės transformacijos ir konkurencingo tvarumo;
- sparčiau taikyti naujojo požiūrio metodikas, kad būtų daroma pažanga vaistų ir medicinos priemonių biomedicinos mokslinių tyrimų ir bandymų srityje;
- parengti nuoseklų ir koordinuotą europinio požiūrio į sąžiningumą ir etiką MTI srityje sistemą, atsižvelgiant į kylančius uždavinius.

3-OJI PRIORITETINĖ SRITIS – GALIMYBIŲ NAUDOTIS KOMPETENCIJOS IŠTEKLIAIS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ SRITYJE DIDINIMAS VISOJE SĄJUNGOJE IR INOVACIJŲ EKOSISTEMŲ TARPUSAVIO SĄSAJŲ STIPRINIMAS VISOJE SĄJUNGOJE

Kompetencija mokslinių tyrimų srityje apima visą Europą, visas amžiaus grupes, disciplinas ir sektorius. Visas jos potencialas dar neišnaudotas dėl didelių tyrėjų ir novatorių galimybių EMTE skirtumų.

Kaip pagrindinis metodas dirbant šioje prioritetinėje srityje buvo nustatyta ši EMTE struktūrinė politikos kryptis:

- didinti ES galimybes naudotis kompetencijos ištekliais.

Ateinantiems trejiems metams siūlomas šis EMTE veiksmas:

- Įgalinti MTI: nauja mokslinių tyrimų valdymo era

4-OJI PRIORITETINĖ SRITIS – PAŽANGOS, SUSIJUSIOS SU SUDERINTOMIS INVESTICIJOMIS IR REFORMOMIS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ SRITYJE, DARYMAS

Kadangi ES daugiausia dėmesio skiria pagrindinėms būsimo konkurencingumo, tvarumo ir gerovės sritims, būtų nenaudinga dubliuoti, pakeisti arba suskaidyti investicijas į MTI ir iniciatyvas. Bendradarbiavimas tarpvalstybiniu lygmeniu didina veiksmingumą: sutelkiami ištekliai, kad būtų pasiekta kritinė masė ir padidintas žinių sklaidos poveikis MTI skatinti. Siekiant užtikrinti, kad šios investicijos būtų veiksmingos ir darytų poveikį, kai kuriais atvejais taip pat reikės rengti, įgyvendinti ir stebėti nacionalinių mokslinių tyrimų ir plėtros (MTP) sistemų struktūrines reformas. Šių reformų tikslas – didinti mokslinę kompetenciją, įtvirtinti mokslinių tyrimų rezultatų valorizacijos kultūrą, stiprinti mokslo ir verslo ryšius ir geriau orientuoti verslo inovacijų rėmimo politiką.

Pagal šį tikslą nesiūloma jokios konkrečios EMTE struktūrinės politikos ar veiksmų. Tačiau Europos Komisija ir valstybės narės tebėra įsipareigojusios glaudžiai bendradarbiauti, naudodamosi esamomis priemonėmis. Kalbant konkrečiau, tikimasi, kad įgyvendinus MTI priemones pagal ES ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę bus padidinti nacionaliniai MTI pajėgumai, ypač šalyse, kurios vis dar atsilieka.

Per Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą Europos Komisija atlieka išsamią nacionalinių MTI sistemų analizę ir teikia konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, kaip padidinti kiekvienos šalies inovacijų potencialą. Tada Komisija stebi valstybių narių politikos sprendimus, kad įvertintų pažangą šalinant nustatytas MTI spragas. Siekdamos sustiprinti pastangas tobulinti savo MTI sistemas vykdant reformas, valstybės narės ir, kai tikslinga, asocijuotosios šalys gali gauti ekspertų paramą pagal programos „Europos horizontas“ politikos rėmimo priemonę, kuri pasirodė esanti labai naudinga gerinant politikos formavimą ir nustatant reformų kryptis, taip pat per dvišalį sustiprintą politikos dialogą su valstybėmis narėmis ir, kai tikslinga, asocijuotosiomis šalimis bendrai sutartomis MTI temomis.

4. EMTEK ir EMTE forume sukurta bendradarbiavimo sistema, kurioje teikiamos aiškios MTI strateginės konsultacijos ir gairės, atsakinga už koordinavimo stiprinimą siekiant veiksmingai įgyvendinti EMTE politikos darbotvarkę, turėtų išlikti pagrindiniu EMTE valdymo mechanizmu. Kitos 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkės įgyvendinimas ir toliau turėtų būti grindžiamas įtraukiomis ir skaidriomis pastangomis visais valdymo lygmenimis skatinti bendrą darbotvarkės rengimą ir atsakomybę už ją. EMTE forumas turėtų ir toliau nustatyti naujus uždavinius, nesusijusius su 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkės veikla, kuriems reikalingas tarpvalstybinis bendradarbiavimas ir kuriems taikomas MTI paktas, pavyzdžiui, tolesnius veiksmus mokslinių tyrimų laisvės srityje, ir mokslinės lyderystės stiprinimą Europoje.

5. EMTE struktūrinę politiką ir veiksmus valstybės narės turėtų įgyvendinti savanoriškai ir remdamosi kintamosios geometrijos principu, laikydamosi šios rekomendacijos 2 punkto. Valstybėms narėms rekomenduojama įtraukti savo regionus ir nacionalinius suinteresuotuosius subjektus, kad būtų remiamas 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkės įgyvendinimas. Koordinuotas įgyvendinimas turėtų užtikrinti aktyvų ir gausų ES lygmens suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą visose srityse – nuo mokslinių tyrimų iki inovacijų ir diegimo rinkoje. Reikėtų peržiūrėti suinteresuotųjų subjektų kategorijas EMTE forume, kad būtų išnagrinėtas optimalus atstovavimas įvairiems interesams, visų pirma privačiajam sektoriui ir pilietinei visuomenei.

6. Valstybės narės ir Europos Komisija turėtų ir toliau remti visapusišką programos „Europos horizontas“ asocijuotųjų šalių ir ES lygmens skėtinių suinteresuotųjų subjektų organizacijų dalyvavimą įgyvendinant 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkę.

7. Investicijos į MTI Europos Sąjungoje neatitinka siekių ir tebėra mažesnės už daugelio ES pasaulinių konkurentų investicijų lygį. Šiuo metu ES MTP išleidžia apie 2,3 % savo BVP, t. y. gerokai mažiau nei 2002 m. Barselonos deklaracijoje nustatytas 3 % MTP tikslas. Norint įvykdyti daugialypį uždavinį pasiekti 3 % BVP tikslą, reikia atnaujinto politinio įsipareigojimo, kad, pasitelkiant turimas priemones, būtų skatinamos viešosios ir privačiosios investicijos į MTP. Taip pat reikia papildomų reformų, siekiant tobulinti MTI ekosistemas ir kuo labiau padidinti didesnių investicijų į MTI poveikį. Be MTI pakto prioritetinės srities „Pažangos, susijusios su suderintomis investicijomis ir reformomis MTI srityje, darymas“, valstybės narės ir Komisija turėtų toliau dėti pastangas šia kryptimi.

8. Europos Komisija turėtų toliau įgyvendinti EMTE stebėsenos mechanizmą, aprašytą Europos MTI pakte ir išsamiai apibūdintą 2022 m. birželio 10 d. Komisijos Tarybai pristatytoje būsimo EMTE stebėsenos mechanizmo sistemoje[6]. Taikant EMTE stebėsenos mechanizmą bus vertinama pažanga siekiant EMTE prioritetų, kaip apibrėžta MTI pakte. EMTE stebėsenos mechanizmą turėtų sudaryti:

   1) reguliariai atnaujinama EMTE rezultatų suvestinė, skirta pažangai siekiant EMTE tikslų stebėti tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis;

   2) kas treji metai teikiama EMTE stebėsenos ataskaita, kurią Komisija teikia Tarybai, kad būtų peržiūrimas EMTE politikos darbotvarkės įgyvendinimas;

   3) kas treji metai teikiamos EMTE šalių ataskaitos, kuriose apžvelgiama šalių pažanga įgyvendinant EMTE politikos darbotvarkę užtikrinant, kad valstybėms narėms nebūtų užkraunama papildomos naštos.

   Valstybės narės turėtų toliau keistis informacija apie EMTE, visų pirma teikdamos duomenis ir informaciją per EMTE politikos platformą. Valstybės narės, naudodamosi turima parama, turėtų taip pat skatinti jų šalims aktualios EMTE struktūrinės politikos, veiksmų ir rezultatų įgyvendinimą.

Priimta Briuselyje,

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

---

[6] Dok. 9578/22.

PRIEDAS

Išsamus EMTE struktūrinės politikos ir EMTE veiksmų paaiškinimas

Pasiūlymai dėl EMTE struktūrinės politikos ir EMTE veiksmų išsamiau išdėstyti toliau nurodyta tvarka. Tiek, kiek *dėl tokios politikos ir veiksmų reikalingas finansavimas iš ES biudžeto, toks finansavimas apsiriboja turimais ištekliais pagal dabartinę 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą*.

EMTE struktūrinė politika

- Sudaryti sąlygas atvirajam mokslui dalijantis duomenimis ir juos pakartotinai naudojant, be kita ko, pasitelkiant Europos atvirojo mokslo debesiją (EOSC);
- stiprinti EMTE mokslinių tyrimų infrastruktūros tvarumą, prieinamumą ir atsparumą;
- stiprinti lyčių lygybę ir įtraukumą EMTE, visų pirma laikantis tarpsektorinio požiūrio;
- didinti tyrėjų karjeros patrauklumą ir tvarumą ir remti judumą;
- reformuoti mokslinių tyrimų vertinimą;
- didinti žinių valorizacijos pajėgumus ir veiklą;
- įgyvendinti pasaulinį požiūrį į MTI;
- paversti strateginių energetikos technologijų (SET) planą vienu iš pagrindinių teminių EMTE komponentų;
- gerinti MTI ir aukštojo mokslo sąsajas EMTE ir išnaudoti visą Europos MTI ekosistemų potencialą;

- didinti pasitikėjimą mokslu užtikrinant piliečių dalyvavimą, įsitraukimą ir mokslinę komunikaciją;

- pagerinti ES galimybes naudotis kompetencijos ištekliais.

ERA veiksmai

- Užtikrinti lygybę atvirojo mokslo srityje;

- daryti su Europos ekosistema „Mokslas politikos labui“ (angl. *Science for Policy*, S4P) susijusią pažangą;

- Europos Sąjungoje sudaryti palankesnes sąlygas mokslo srityje atsakingai naudoti DI ir spartinti tokį naudojimą;

- didinti mokslinių tyrimų saugumą;

- spartinti investicijas į MTI siekiant Europos pramonės transformacijos ir konkurencingo tvarumo;

- sparčiau taikyti naujojo požiūrio metodikas, kad būtų daroma pažanga vaistų ir medicinos priemonių biomedicinos mokslinių tyrimų ir bandymų srityje;

- plėtoti suderintą ir koordinuotą europinio požiūrio į sąžiningumą ir etiką MTI srityje sistemą, atsižvelgiant į kylančius iššūkius;

- įgalinti MTI:nauja mokslinių tyrimų valdymo era.

EMTE struktūrinė politika

1. SUDARYTI SĄLYGAS ATVIRAJAM MOKSLUI DALIJANTIS DUOMENIMIS IR JUOS PAKARTOTINAI NAUDOJANT, BE KITA KO, PASITELKIANT EUROPOS ATVIROJO MOKSLO DEBESIJĄ (EOSC)

Tikslai

- Už atvirojo mokslo praktiką ir įgūdžius atlyginama, jų mokoma ir taip jie tampa nauja įprasta praktika;

- standartai, priemonės ir paslaugos sudaro sąlygas tyrėjams rasti, gauti, pakartotinai naudoti ir derinti rezultatus;

- diegiama ir prižiūrima sietinė bendruomeninė infrastruktūra, sudaranti sąlygas atvirai dalytis mokslo rezultatais ;

- Europa pirmauja kuriant FAIR[7] mokslinių tyrimų duomenų tinklą su nustatytais saitais į kitas duomenų erdves;

- tyrėjams sudaromos geresnės teisinės sąlygos ir suteikiami ištekliai, kad jie galėtų susipažinti su viešosiomis lėšomis finansuojamų mokslinių tyrimų rezultatais ir juos pakartotinai naudoti, taip pat naudoti leidinius ir duomenis mokslo tikslais.

Aprašymas

Šia struktūrine politika siekiama esminių pokyčių Europos mokslinių tyrimų bendruomenėse ir mokslinių tyrimų infrastruktūroje. Ja bus siekiama sukurti geresnę ES teisinę sistemą, skirtą atviram dalijimuisi mokslinių tyrimų duomenimis ir kitais skaitmeniniais mokslinių tyrimų objektais, naudojamais ir sukurtais per visą mokslinių tyrimų gyvavimo ciklą, užtikrinti sklandžią prieigą prie jų ir patikimą pakartotinį jų naudojimą. Veiklos pavyzdžiai:

- skatinti, kad Europos mokslinių tyrimų bendruomenė naudotųsi EOSC ES centru;

- nuo 2025 m. remti EOSC federacijos plėtrą sukuriant kelis centrus ir užtikrinti jos išplečiamumą taikant bendrus EOSC federacijos standartus ir naudojimo politiką;

- rengti tolesnes konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais ir surinkti daugiau įrodymų apie nustatytas politikos galimybes, kad ES autorių teisių ir duomenų teisės aktų ir reglamentavimo sistema būtų tinkama moksliniams tyrimams;

- išplėsti EOSC stebėsenos sistemą taikant pažangiausias metodikas, kad būtų galima įvertinti susijusios politikos ir praktikos poveikį.

[7] Duomenų randamumo, prieinamumo, sąveikumo ir pakartotinio naudojimo principai (angl. *Findable, Accessible, Interoperable, Reusable*).

Numatomi rezultatai

- Sukurti didelės vertės EOSC federaciją ir didinti naudojimąsi ja;
- didinti FAIR mokslinių tyrimų duomenų kiekį ir našumą Europoje;
- nustatyti sritis, kuriose reikia imtis priemonių ir iniciatyvų, kad būtų sudarytos sąlygos ES autorių teisių ir duomenų sistemai būti tinkamai moksliniams tyrimams;
- įvertinti atvirojo mokslo politikos ir praktikos poveikį, remiantis atvirojo mokslo politikos žvalgybos platforma.

2. STIPRINTI EUROPOS MOKSLINIŲ TYRIMŲ ERDVĖS MOKSLINIŲ TYRIMŲ INFRASTRUKTŪROS TVARUMĄ, PRIEINAMUMĄ IR ATSPARUMĄ

Tikslai

- Sustiprintos mokslinių tyrimų infrastruktūros paslaugos, geriau pritaikytos prie naudotojų poreikių, atsižvelgiant į šiuolaikinius ir naujus mokslinius, technologinius ir inovacijų iššūkius ir ES politikos prioritetus;
- sustiprinta Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros ekosistema, be kita ko, stiprinant esamą mokslinių tyrimų infrastruktūrą ir nustatant naujus mokslinių tyrimų infrastruktūros projektus, kuriais būtų užpildomos spragos;
- sukurti labiau integruotas ir tvaresnes sistemas, kad būtų sustiprinta prieiga prie mokslinių tyrimų infrastruktūros ir jos paslaugų, visų pirma tyrėjams ir novatoriams iš visos EMTE;
- didesnis poveikis moksliniams tyrimams ir visuomenei, taip pat aktyvesnis bendradarbiavimas su pramone;
- sukurti geresnes įvairių rūšių infrastruktūros (mokslinių tyrimų infrastruktūros, technologijų infrastruktūros, e. infrastruktūros, duomenų infrastruktūros) sąsajas ir, kai tinkama, sąveikumą;
- skatinti aktyvesnį suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą mokslinių tyrimų infrastruktūros veikloje.

Aprašymas

Šia struktūrine politika užtikrinamas pasaulinio lygio tvarios mokslinių tyrimų infrastruktūros atvirumas, prieinamumas ir saugumas tyrėjams ir novatoriams visoje EMTE, *toliau plėtojama ir stiprinama mokslinių tyrimų infrastruktūra, jos integracinė funkcija MTI ekosistemoje ir jos potencialas įgyvendinti ES prioritetus. Pagal ilgalaikę strategiją bus racionalizuojama mokslinių tyrimų infrastruktūros aplinka ir nustatytos bei prioriteto tvarka išdėstytos mokslinių tyrimų infrastruktūros paslaugos ir technologijos, kurių reikia siekiant padidinti ES konkurencingumą ir strateginį savarankiškumą mokslo ir technologijų srityje ir jos gebėjimą spręsti visuomenės uždavinius.*

- Parengti ilgalaikę mokslinių tyrimų infrastruktūros strategiją;
- vykdyti aiškią įvairių mokslinių tyrimų infrastruktūros objektų veiklos stebėseną;
- atlikti aiškią mokslinių tyrimų infrastruktūrai teikiamos finansinės paramos analizę;
- atlikti Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros strateginės padėties analizę.

Numatomi rezultatai

- **Vykdant ilgalaikę ir pasikartojančią veiklą: 1)** ilgalaikė ES mokslinių tyrimų infrastruktūros strategija, įskaitant naują strateginį požiūrį į ES paramą mokslinių tyrimų infrastruktūroms; 2) 2026 m. ESFRI veiksmų gairės ir pagrindiniai 2028 m. padėties analizės elementai; 3) ESFRI pagrindinių rodiklių stebėsena; 4) suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas (renginiai / veiklos ataskaitos).
- **Vykdant trumpalaikę veiklą, ataskaitos su rekomendacijomis šiais klausimais**: 1) finansavimas, įskaitant sinergijas su nacionaliniu ir regioniniu finansavimu, ES ir kitais šaltiniais, 2) tarptautinis bendradarbiavimas, atsižvelgiant į mokslinių tyrimų saugumo aspektus; 3) ESFRI poveikio vertinimas; 4) Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros atsparumas ir žalinimas; 5) tolesnis ERIC, kaip mokslinių tyrimų infrastruktūros ekosistemos dalies, stiprinimas.

3. STIPRINTI LYČIŲ LYGYBĘ IR ĮTRAUKUMĄ EMTE, VISŲ PIRMA LAIKANTIS TARPSEKTORINIO POŽIŪRIO

Tikslai

- Stiprinti valstybių narių ir, kai tinkama, asocijuotųjų šalių ir suinteresuotųjų subjektų politinį dialogą ir politikos bei veiksmų koordinavimą, kiek tai susiję su lyčių lygybe ir įtraukumu, visų pirma laikantis tarpsektorinio požiūrio, MTI srityje, įskaitant institucinius / struktūrinius pokyčius, pasitelkiant įtraukius lyčių lygybės planus, lyčių aspekto integravimą į MTI turinį, smurto dėl lyties panaikinimą ir biudžeto sudarymo atsižvelgiant į lyčių aspektą plėtojimą;

- skatinti lyčių lygybę ir įtraukumą, visų pirma laikantis tarpsektorinio požiūrio, MTI srityje, pasinaudojant esamomis rekomendacijomis ir priemonėmis ir jas tobulinant;

- gerinti duomenų rinkimą, stebėseną ir vertinimą, kiek tai susiję su lyčių lygybe ir įtraukumu, visų pirma laikantis tarpsektorinio požiūrio, MTI srityje, kad būtų nustatyta sėkminga praktika ir iššūkiai, taip pat visos spragos, kurios turi būti šalinamos vykdant būsimą politiką ir priemones;

- mažinti valstybių narių ir, kai tinkama, asocijuotųjų šalių geografinius skirtumus sprendžiant lyčių lygybės ir įtraukumo, visų pirma laikantis tarpsektorinio požiūrio, klausimus;

- pasiekti didesnį moterų ir nepakankamai atstovaujamų tyrėjų dalyvavimą, gerinti darbo (ir studijų) kokybę, užtikrinant lyčių lygybę, lyčių pusiausvyrą, lygias galimybes ir įtraukumą tyrėjams iš bet kokios aplinkos, įskaitant nepakankamai atstovaujamas ir marginalizuotas grupes, teisingesnį įdarbinimą, paaukštinimą ir biudžeto paskirstymą, profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros priemonių prieinamumą, saugesnę aplinką be smurto dėl lyties, geresnę lyčių pusiausvyrą pareigose, kuriose priimami sprendimai, ir nešališkus bei kokybiškesnius MTI rezultatus.

Aprašymas

Ši struktūrinė politika pagerins MTI kokybę ir padidins aktualumą visuomenei, padės pritraukti įvairesnius talentus į Europos MTI sistemą ir juos joje išlaikyti, padės užtikrinti, kad visi galėtų kuo labiau išnaudoti savo potencialą, ir parodys, kad ES tebėra įsipareigojusi atlikti lyderės vaidmenį tarptautiniu lygmeniu užtikrinant lyčių lygybę ir įtraukumą, visų pirma laikantis tarpsektorinio požiūrio, *MTI srityje.*

Numatomi rezultatai

- Parengti stebėsenos ir vertinimo metodą siekiant veiksmingai įgyvendinti įtraukius lyčių lygybės planus;
- parengti tarpsektorinio požiūrio įgyvendinimo MTI politikoje gaires, įskaitant rodiklių rinkimą, atranką ir analizę;
- parengti stebėsenos ir vertinimo metodą, kuriuo būtų didinamas lyčių aspekto integravimas į MTI turinį;
- sustiprintas lyčių aspekto integravimo mechanizmas siekiant sinergijų su kitais EMTE veiksmais ES ir nacionaliniu lygmenimis;
- įgyvendinti elgesio kodeksą dėl smurto dėl lyties MTI srityje, parengtą 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkės 5 veiksmu;
- sukurti lyčių aspekto įtraukimo į biudžetą ir išlaidų stebėjimo MTI srityje principai.

4. DIDINTI TYRĖJŲ KARJEROS PATRAUKLUMĄ BEI TVARUMĄ IR REMTI JUDUMĄ

Tikslai

- Skatinti mokslinių tyrimų profesijų pripažinimą ir mokslinių tyrimų srities karjeros sąveikumą ir palyginamumą įvairiuose sektoriuose ir valstybėse narėse, laikantis Tarybos rekomendacijos dėl Europos mokslinių tyrimų, inovacijų ir verslumo talentų pritraukimo ir išlaikymo Europoje sistemos;
- gerinti įdarbinimo ir darbo sąlygas, įskaitant aspektus, susijusius su atviru, skaidriu ir nuopelnais grindžiamu įdarbinimu;
- stiprinti tyrėjų įgūdžius, kad būtų skatinama tarpsektorinė ir tarpdisciplininė karjera;
- remti geresnę karjeros raidą bei pažangą ir formuoti naujus investavimo būdus, kad būtų sumažintas nesaugumas ir išplėstas karjeros galimybių spektras;
- siekti labiau subalansuoto talentų judėjimo, įskaitant tarpsektorinius srautus;
- užtikrinti veiksmingus ir patikimus Karjeros mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje stebėjimo centro (ReICO) duomenis;
- kurti sinergijas su kitais susijusiais EMTE politikos veiksmais ir susijusiomis dabartinėmis ir būsimomis ES iniciatyvomis, visų pirma tomis, kuriomis remiamas tyrėjų judumas Europoje, pavyzdžiui, Komisijos įgūdžių ir specialistų judumo dokumentų rinkiniu.

Aprašymas

Struktūrine politika siekiama, kad mokslinių tyrimų srities karjera Europoje taptų patrauklesnė ir tvaresnė, remiant bendrą ES, valstybių narių ir, kai tinkama, *asocijuotųjų šalių ir suinteresuotųjų subjektų vykdomą visų veiksmų, susijusių su 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkės 4 veiksmu, įgyvendinimą ir stebint šių iniciatyvų ir reformų įgyvendinimo vietoje rezultatus. Šis veiksmas apims keitimąsi gerąja praktika, gairių ir rekomendacijų rengimą ir indėlį į ReICO sustiprinimą.*

Numatomi rezultatai

- Bendrai parengtos Tarybos rekomendacijos dėl Europos mokslinių tyrimų, inovacijų ir verslumo talentų pritraukimo ir išlaikymo Europoje sistemos įgyvendinimo gairės, siekiant kokybiškesnių darbo vietų ir geriau veikiančios mokslinių tyrimų darbo rinkos;
- praktikos bendruomenė, kurios siekis – dalytis patirtimi ir stiprinti mokslinių tyrimų srities karjeras Europos, nacionaliniu, regioniniu ir organizacijų lygmenimis;
- sustiprintas ReICO, kurio veikloje dalyvautų atitinkami subjektai, nepriklausantys MTI bendruomenei, ir kartu šalinamos spragos;
- rekomendacijos dėl geresnės karjeros raidos ir karjeros pažangos, įskaitant Europos modelius, panašius į garantuoto nuolatinio akademinio darbo karjeros trajektoriją, ir susijusius vertinimo bei finansavimo mechanizmus;
- bendrai kuriami investavimo būdai, suvienijamos ir koordinuojamos jėgos ir bendrai kuriamos iniciatyvos, kuriomis siekiama sumažinti nesaugumą ir palengvinti karjeros galimybes neakademinių mokslinių tyrimų srityje.

5. REFORMUOTI MOKSLINIŲ TYRIMŲ VERTINIMĄ

Tikslai

- Atlikti institucinius pakeitimus, kad būtų pagerintas mokslinių tyrimų vertinimas;
- įvertinti pažangą, padarytą vykdant mokslinių tyrimų vertinimo reformas;
- gilinti žinias ir didinti informuotumą apie reformas;
- nustatyti reformų spragas, visus ribojančius ar blokuojančius veiksnius ir reikalingas tolesnes priemones;
- galiausiai, padėti gerinti mokslinių tyrimų kokybę, rezultatus ir poveikį ir taip didinti karjeros mokslinių tyrimų srityje patrauklumą.

Aprašymas

Šiuo metu mokslinių tyrimų projektai, tyrėjai, mokslinių tyrimų padaliniai ir mokslinių tyrimų institucijos vis dar vertinami daugiausia remiantis nedideliu mokslinių tyrimų rezultatų ir veiklos, daugiausia leidinių, rinkiniu ir daugiausia naudojantis tam tikrais netinkamais keliais rodikliais ir metodais, kuriais vertinama mokslinių tyrimų kokybė, rezultatai ir poveikis.

- Nustatyti gerąją praktiką, priemonių rinkinius ir rekomendacijas mokslinių tyrimų vertinimo tikslais ir plačiai jais dalytis;
- organizuoti Komisijos, Pažangos mokslinių tyrimų vertinimo srityje koalicijos (CoARA) ir valstybių narių tarptautinius dialogus, sklaidą ir tarpusavio mokymosi renginius;
- įgyvendinti mokslinių tyrimų institucijų mokslinių tyrimų vertinimo reformas;
- atlikti tyrimą siekiant nustatyti nacionalinių sistemų pakeitimus, mokslinių tyrimų institucijų įgyvendinamus pakeitimus ir pokyčius, kurių tikimasi iš susitarimą dėl mokslinių tyrimų vertinimo reformos pasirašiusių šalių veiksmų planų;
- tęsiami nacionalinių valdžios institucijų ir mokslinių tyrimų organizacijų nacionaliniai dialogai.

Numatomi rezultatai

- Žinios, informuotumas ir dalyvavimas mokslinių tyrimų vertinimo praktikoje ir vykdant reformas; tai užtikrins CoARA, mokslinių tyrimų organizacijos (įskaitant mokslinius tyrimus atliekančias, mokslinius tyrimus finansuojančias ir mokslinius tyrimus vertinančias organizacijas), nacionalinės valdžios institucijos ir ES institucijos;
- nacionalinėse sistemose ir atskirose mokslinių tyrimų institucijose atliktų pakeitimų rėmimas, kartografavimas ir analizė;
- visų likusių spragų vykdant reformas ir priemonių, kurių vis dar reikia imtis visais lygmenimis (instituciniu, nacionaliniu ir Europos), nustatymas.

6. DIDINTI ŽINIŲ VALORIZACIJOS PAJĖGUMUS IR VEIKLĄ

Tikslai

- Stiprinti žinių valorizaciją ir diegimą, įgūdžius ir profesinę paramą;
- gerinti prieigą prie intelektinio turto ir duomenų, gautų iš mokslinių tyrimų ir inovacijų, taip pat naudojimąsi jais;
- stiprinti žinių valorizacijos kultūrą.

Aprašymas

ES susiduria su iššūkiais siekdama panaudoti mokslinių tyrimų ir inovacijų rezultatus visuomenės reikmėms ir gauti iš jų ekonominės vertės, taip pat siekdama išlaikyti vertę ES viduje, nes tai labai *svarbu vidaus rinkos veikimui. Įgyvendinant šią struktūrinę politiką bus siekiama baigti kurti Europos žinių aplinką, imantis šių veiksmų:*

- plėtojant tarpininkų gebėjimus stiprinti akademinės bendruomenės, pramonės ir valdžios institucijų ryšius;
- gerinant prieigą prie intelektinio turto ir jį apsaugant, visų pirma taikant atsakingo licencijavimo ir bendro duomenų valdymo metodą;
- stiprinant MTI subjektų, įskaitant mokslinių tyrimų institutus ir finansavimo organizacijas, valorizacijos pajėgumus ir įgūdžius;
- didinant daugiadalykių mokslinių tyrimų, įskaitant socialinius mokslus, menus ir humanitarinius mokslus, rezultatų įsisavinimą;
- tobulinant vertinimo sistemą, kad būtų galima užfiksuoti platesnę visuomenei sukurtą vertę.

Numatomi rezultatai

- Europos atsakingo licencijavimo principų ir bendro duomenų valdymo metodo sistema, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas glaudesniam tarpsektoriniam bendradarbiavimui ir teikti naudą tiek įmonėms, tiek visuomenei, atsižvelgiant į mokslinių tyrimų saugumo aspektus;

- „mokymosi laboratorijos siekiant kurti vertę“, kuriose būtų ugdomi žinių valorizacijos ir verslumo įgūdžiai rengiant tikslinius mokymus, tarpusavio mokymąsi ir palaikant ryšius su sektinais pavyzdžiais;

- politikos gairės, kaip didinti ir spartinti daugiadalykio pobūdžio MTI rezultatų panaudojimą Europos mokslinių tyrimų erdvėje, remiantis Komisijos atliktu informaciniu tyrimu ir darbu kuriant specialią bendruomenę;

- išsami vertinimo sistema, apimanti platų žinių valorizacijos veiklos spektrą, kad būtų galima stebėti EMTE veiklos rezultatus šioje srityje.

7. VISUOTINIS POŽIŪRIS Į MTI

Tikslai

- Užtikrinti, kad į 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkę būtų įtrauktas tarptautinis aspektas, kaip kompleksinė, ilgalaikė ir esminė MTI ekosistemos charakteristika;

- stiprinti mokslo, politikos ir diplomatijos sąsają;

- spręsti pasaulinius uždavinius, kartu apsaugant Sąjungos, jos valstybių narių ir, kai tinkama, asocijuotųjų šalių strateginius interesus, vertybes ir principus;

- skatinti vienodas sąlygas ES lygmeniu vykdant tarptautinį bendradarbiavimą MTI srityje;

- gilinti žinias apie dvišalį bendradarbiavimą, kuriam vadovauja valstybės narės ir, kai tinkama, asocijuotosios šalys, su ES nepriklausančiomis šalimis.

Aprašymas

Vykstant esminiams geopolitinės, mokslinės ir technologinės aplinkos pokyčiams, ES turėtų veikti strategiškiau naudodamasi tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje galia, taip pat propaguodama bendrus ES principus ir vertybes.

Ši struktūrinė politika bus įgyvendinama vykdant EMTE forumo Visuotinio požiūrio į MTI nuolatinio pogrupio einamąją veiklą ir diskusijas:

- kartotinį valstybių narių, ir, kai tinkama, asocijuotųjų šalių ir suinteresuotųjų subjektų dvišalio ir daugiašalio mokslinio bendradarbiavimo kartografavimą;
- sinergijų su kitomis ES programomis ir iniciatyvomis, pavyzdžiui, strategija „Global Gateway“, skatinimą;
- koordinavimą ir derinimą su kitais EMTE veiksmais, pavyzdžiui, siūlomu veiksmu mokslinių tyrimų saugumo srityje;
- informacijos ir gairių, kaip stiprinti kitos bendrosios programos tarptautinį aspektą, teikimą.

Numatomi rezultatai

- Europos mokslo diplomatijos sistema (2025 m.);
- daugiašalio dialogo tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje vertybių ir principų klausimais veiksmų gairės (2025 m.);
- naujos Europos komandos principo bandomosios iniciatyvos, aprėpiant Lotynų Ameriką ir Karibus 2025 m. ir Indiją 2026 m.; dabartinių Europos komandos principų išplėtimas, aprėpiant Afriką ir Kiniją;
- nuomonė dėl to, kaip organizuoti tarptautinę bendradarbiavimo MTI srityje veiklą su trečiosiomis valstybėmis pagal kitą bendrąją programą.

8. PAVERSTI STRATEGINIŲ ENERGETIKOS TECHNOLOGIJŲ (SET) PLANĄ VIENU IŠ PAGRINDINIŲ TEMINIŲ EMTE KOMPONENTŲ

Tikslai

- Glaudesni MTI bendruomenės ir pramonės ryšiai, siekiant remti švarios energijos inovacijų diegimą, nesukuriant papildomos administracinės naštos;
- sukurti naujus metodus siekiant spręsti kompleksinius klausimus, įskaitant įgūdžių ugdymą, visuomenės poreikiams pritaikytus mokslinius tyrimus ir inovacijas, skaitmenizaciją, diegimą ir prieinamumą rinkoje;
- peržiūrėti dabartinę technologijų taikymo sritį siekiant prireikus pasiūlyti naujų svarbių švarios energijos technologijų;
- pagerinti Europos technologijų ir inovacijų platformų ir Europos pramonės aljansų bendradarbiavimą.

Aprašymas

Ši struktūrinė politika padės siekti bendrų EMTE tikslų, nes bus geriau koordinuojamos švarios energijos MTI programos ir iniciatyvos ES, nacionaliniu ir instituciniu lygmenimis ir stiprinamas visos Europos subjektų bendradarbiavimas, siekiant prisidėti prie bendrų klimato srities ir aplinkos tikslų įgyvendinimo. Be to, atnaujintą SET planą pavertus nauja EMTE politikos darbotvarkės struktūrine politika atsiras paskata pradėti ir plėtoti naujas pagrindines iniciatyvas ir geriau susieti švarios energijos MTI tikslą su platesne MTI perspektyva. Pavyzdžiui, ES saulės energijos strategijoje, be kitų joje nustatytų veiksmų, numatyta kartu su valstybėmis narėmis parengti bendrą strateginę saulės energijos MTI darbotvarkę. Numatyta papildoma veikla, be kita ko:

- sudaryti penkias kompleksines specialios paskirties grupes, kurios teiktų priemones ir rengtų rekomendacijas kompleksiniais SET plano klausimais;
- sukurti vandenilio srities darbo kryptį, kad būtų įgyvendintas EMTE žaliojo vandenilio bandomasis projektas;

- suderinti valstybių narių ir ES MTI prioritetus, kartu skatinant tarpvalstybinius Europos mokslinių tyrimų centrų, universitetų ir pramonės bendrus veiksmus.

Numatomi rezultatai

- Visų sričių / technologijų strateginių mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkių ir įgyvendinimo planų suderinimas su naujais ES prioritetais ir įgyvendinimo planų parengimas;

- politikos rekomendacijos, kaip į SET plano energetikos MTI sistemą geriau įtraukti šias sritis: žiediškumą ir medžiagų pakeitimą, visuomenės poreikiams tenkinti skirtus MTI, skaitmenizaciją, įgūdžius, diegimą rinkoje;

- geresnė pažangos stebėsena naudojant SET plano informacinę sistemą.

9. GERINTI MTI IR AUKŠTOJO MOKSLO SĄSAJAS EMTE IR IŠNAUDOTI VISĄ EUROPOS MTI EKOSISTEMŲ POTENCIALĄ

Tikslai

- Užtikrinti geresnį MTI ir aukštojo mokslo strategijų, politikos, programų ir finansavimo suderinamumą. Glaudesnis šių dviejų sričių bendradarbiavimas ir dialogas ES, nacionaliniu, regioniniu ir instituciniu lygmenimis;

- sukurti tvirtesnes ir labiau susietas regionines MTI sistemas ir sumažinti Europos atotrūkį inovacijų srityje;

- gerinti žinias, rodiklius ir priemones išsamioms tarpsektorinėms strategijoms įgyvendinti, suderinant inovacijas su platesniais visuomenės tikslais;

- didesnis informuotumas apie mokslinius tyrimus ir švietimą ir geresnis jų tarpusavio papildomumas;

- mažinti susiskaidymą ir regionų atotrūkį Europos MTI aplinkoje;
- stiprinti akademinių, viešųjų ir privačiųjų subjektų bendradarbiavimą.

Aprašymas

Šia struktūrine politika siekiama sukurti struktūrizuotus ir tikslinius mainus bendruomenėje, kad būtų skatinamas sistemingesnis požiūris, be kita ko, kiek tai susiję su valdymu ir parama; jos nariai būtų ir mokslinių tyrimų, ir aukštojo mokslo atstovai. Siekiant sukurti tvirtas švietimo ir mokslinių tyrimų bei inovacijų subjektų partnerystes, bendradarbiauti kuriant naujus mechanizmus ir paskatas, kad būtų sumažintas susiskaidymas ir panaikintas atotrūkis tarp regionų.

Numatomi rezultatai

- Rekomendacijų siekiant parengti ir įgyvendinti strategijas instituciniu, regioniniu, nacionaliniu ir Europos lygmenimis, rengimas;
- esamų teisinių kliūčių regioniniu, nacionaliniu ir Europos lygmenimis nustatymas; principų ir pagrindinių sudedamųjų dalių, būtinų kuriant penktosios laisvės užtikrinimo teisinę sistemą, nustatymas; rekomendacijos dėl Europos aukštojo mokslo institucijų stiprinimo pasaulinių MTI srityje;
- politikos, mechanizmų ir paskatų nustatymas siekiant skatinti tvirtesnį aukštojo mokslo institucijų ir kitų MTI subjektų bendradarbiavimą;
- priimtos plataus užmojo veiksmų gairės dėl EMTE/EEE (su aukštuoju mokslu susijusio) strateginio suderinimo.

10. DIDINTI PASITIKĖJIMĄ MOKSLU UŽTIKRINANT PILIEČIŲ DALYVAVIMĄ, ĮSITRAUKIMĄ IR MOKSLINĘ KOMUNIKACIJĄ

Tikslas

- Skatinti visuomenės dalyvavimą MTI, piliečių mokslo ir mokslinės komunikacijos sričių veikloje, taikant bendrai parengtas gaires;
- sukurti veiksmingesnius esminio ir įtraukaus visuomenės dalyvavimo MTI srities veikloje mechanizmus;
- stiprinti mokslo ir visuomenės ryšius nacionaliniu, regioniniu ir (arba) vietos lygmenimis;
- didinti mokslinį raštingumą ir mokslo kapitalą užtikrinant glaudesnius mokslo bendruomenės ir jaunimo ryšius, taip pat su žmonėms, kurie paprastai nedalyvauja mokslo veikloje.

Aprašymas

Šioje struktūrinėje politikoje pateikiamas daugialypis požiūris, kuriuo siekiama didinti pasitikėjimą mokslu ir atitinkamai demokratinį valdymą, remiantis 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarkės 14 veiksmo „Mokslo priartinimas prie piliečių“ laimėjimais.

Numatomi rezultatai

- Pagrindiniai įtraukaus dalyvavimo principai: parengti bendrus požiūrius, taikomus visuomenės dalyvavimui MTI ir mokslinės komunikacijos veikloje;
- tyrėjus ir jaunimą apjungianti veikla: novatoriški būdai, kaip veiksmingai ir įtraukiai įtraukti jaunimą į mokslą, kviečiant specialistus supažindinti su geriausia nacionaline praktika ir remtis šiuo darbu rengiant vadovus ir gaires pagal ES finansuojamus projektus;
- susieti mokslą ir piliečius, organizuoti veiklą, apjungiančią ir stiprinančią vietos MTI bendruomenes su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais ir piliečiais mokslo ir jo vaidmens visuomenėje tema;

- tarpusavio mokymosi veikla pasitikėjimo mokslu srityje, žinių apie tai, kaip kurti, vertinti ir didinti pasitikėjimą pasitelkiant visuomenės dalyvavimą, kaupimas ir dalijimasis jomis;
- mechanizmas ir finansavimo schema, skirti piliečių dalyvavimo ir įsitraukimo nacionalinių iniciatyvų geriausios praktikos platesniam pritaikymui ES lygmeniu.

11. DIDINTI ES GALIMYBES NAUDOTIS KOMPETENCIJOS IŠTEKLIAIS

Tikslai

- Didinti galimybes naudotis kompetencijos ištekliais visoje ES;
- prisidėti prie nuoseklaus ir sinerginio ES investicijų į MTI pagal sanglaudos politikos programas ir 10-ąją bendrąją MTI programą rengimo ir įgyvendinimo;
- stiprinti regioninių valdžios institucijų ryšius su MTI programų iniciatyvomis ir teikti paskatas imtis nacionalinių iniciatyvų, papildančių ES lygmens iniciatyvas.

Aprašymas

Vis dar esama kliūčių, trukdančių gerinti galimybes naudotis kompetencijos ištekliais visoje EMTE ir kurti stipresnes sanglaudos politikos, nacionalinių ir regioninių programų i*r programos „Europos horizontas“ sinergijas. Struktūrine politika šios kliūtys šalinamos stiprinant institucijų, dalyvaujančių valdant Europos regioninės plėtros fondą ir programą „Europos horizontas“, bendradarbiavimą nacionaliniu ir ES lygmenimis.*

- Tęsti EMTE forumo RIMA pogrupio darbą siekiant suburti nacionalines MTI institucijas ir sanglaudos politikos programų valdymo institucijas, kad būtų lengviau dalytis informacija apie ES iniciatyvų rezultatus ir praktiką.

Numatomi rezultatai

- Parengtos rekomendacijos dėl galimybių naudotis kompetencijos ištekliais gerinimo ir programų nuoseklumo bei sinergijų užtikrinimo;
- RIMA 1 etapo tyrimo rekomendacijų įgyvendinimo pažangos ataskaita pagal dabartinę teisinę sistemą (pvz., komunikacija, gebėjimų stiprinimas, ilgalaikis planavimas, duomenų prieinamumas ir duomenimis grindžiamas požiūris, įgyvendinimo taisyklės ir abiejų bendruomenių koordinavimo modeliai);
- patarimai, kaip ateityje stiprinti sanglaudos politikos, visų pirma pažangiosios specializacijos, sinergijas, tuo pat metu pasinaudojant sinergijomis su veiksmais, finansuojamais pagal programos dalį dėl išplėtimo ir bendrąją programą;
- keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais, siekiant padidinti galimybes naudotis kompetencijos ištekliais, visų pirma kiek tai susiję su nacionaline politika, veiksmais ir priemonėmis, palengvinančiais prieigą prie mokslo ir inovacijų tinklų, ir politikos pasiūlymais, visų pirma dėl valstybių narių bendradarbiavimo.

ERA veiksmai

12. UŽTIKRINTI LYGYBĘ ATVIROJO MOKSLO SRITYJE

Tikslai

- Nustatyti kliūtis ir iššūkius, susijusius su lygybe vykdant atvirojo mokslo veiklą, ir pasiūlyti tolesnius su politiniu atsaku susijusius veiksmus;
- ne pelno atvirosios prieigos akademinės leidybos modelių, plačiai taikomų ir pripažįstamų įvairiose disciplinose, įskaitant mokslinių tyrimų vertinimą, plėtra;

- stiprinti gebėjimus, susijusius su atvirojo mokslo įgūdžiais atvirojo ir lygiomis galimybėmis EMTE mokslinių tyrimų bendruomenei naudotis atvirojo mokslo infrastruktūra;

- plėtoti ES politikos metodus, kad būtų nustatyti būdai, kaip užtikrinti didesnę lygybę, kiek tai susiję su atvirojo mokslo praktika ir infrastruktūra.

Aprašymas

Įgyvendinant atvirąjį mokslą reikia tvirtos politinės paramos ir didelių investicijų į išteklius, visų pirma į infrastruktūrą (ir prieigą prie jos), koordinavimą, technologinę parengtį, atvirąjį mokslą ir skaitmeninius įgūdžius, taip pat veiksmingų paskatų ir pripažinimo bei apdovanojimų sistemų tyrėjams kūrimą. Visa tai labai skiriasi ne tik Europos šalyse ir organizacijose, bet ir visame pasaulyje, todėl EMTE apskritai reikia didesnį teisingumą užtikrinančių požiūrių.

- Nacionalinės patirties ir politikos sistemų, susijusių su prieiga prie atvirojo mokslo infrastruktūros, jos aprėpties ir projektavimo, akademinės leidybos politikos ir tyrėjų atvirojo mokslo pajėgumų, nagrinėjimas;

- 2025–2026 m. pradėti tarpusavio mokymąsi lygybės atvirojo mokslo srityje klausimais;

- skatinti įgūdžių sklaidą ir mokymą, kad būtų kovojama su nelygybe atvirojo mokslo srityje;

- rengti praktinius seminarus valdžios institucijoms siekiant nustatyti rekomendacijas institucijoms ir politikos formuotojams ir 2027 m. paskelbti ataskaitą.

Numatomi rezultatai

- Su lygybe atvirojo mokslo srityje susijusių iššūkių visose EMTE šalyse apžvalga (atspindint esamą sistemų, pajėgumų, finansavimo ir kt. įvairovę);

- politikos ir finansavimo rėmimas siekiant visoje EMTE teikti aukštos kokybės ne pelno atvirosios prieigos akademinės leidybos paslaugas;

- bendrų priemonių, mokymo metodų ir paslaugų plėtojimas ir sklaida, siekiant didinti gebėjimus, susijusius su atvirojo mokslo įgūdžiais; bendradarbiaujant su suinteresuotaisiais subjektais;

- rekomendacijos dėl ES politikos požiūrio į lygybę atvirojo mokslo srityje plėtojimo taikant įvairią praktiką.

13. DARYTI SU EUROPOS EKOSISTEMA „MOKSLAS POLITIKOS LABUI“ (ANGL. *SCIENCE FOR POLICY*, S4P) SUSIJUSIĄ PAŽANGĄ

Tikslai

Šiuo veiksmu siekiama trijų tarpusavyje susijusių tikslų:

- toliau plėtoti programą „Mokslas politikos labui“ ir gerinti kompleksinį žinių integravimą į viešąją politiką;

- skatinti ir stiprinti Europos S4P ekosistemą taikant visus požiūrius, visuose sektoriuose ir visais valdymo lygmenimis;

- skatinti atitinkamų subjektų tinklų bendradarbiavimą ir geriausios praktikos nustatymą bei keitimąsi ja ir tarpusavio mokymąsi.

Aprašymas

Siekiant remti mokslo ir politikos sąsajas visoje Europoje ir spręsti S4P ekosistemų susiskaidymo problemą, bus pasiekti du pagrindiniai tarpiniai tikslai:

- nacionalinio mokslo tinklas politikos koordinatoriams, vienijantis pareigūnus, dirbančius S4P srityje nacionalinėse MTI administracijose ir politikos institucijose visoje Europoje, siekiant koordinuoti pastangas integruoti S4P metodus į savo administracijas visais valdymo lygmenimis ir skatinti tarpusavio mokymąsi visose šalyse;

- S4P praktikos bendruomenė, kurios tikslas – skatinti tvirtus visos Europos ir tarptautinius ryšius ir didesnę sąveiką, tarpusavio mokymąsi ir S4P tinklų ir subjektų bendradarbiavimą.

Numatomi rezultatai

- Reguliarus tinklo, praktikos bendruomenės ir kitų suinteresuotųjų subjektų dialogas siekiant apsvarstyti, kaip sudaryti būtinas sąlygas, kad būtų galima veiksmingai susieti mokslinius tyrimus ir politiką;
- skatinamas tarpusavio mokymasis, stiprinant įgūdžius ir kompetencijas ir sudarant sąlygas bendradarbiauti S4P srityje įvairiuose sektoriuose ir valdymo lygmenyse;
- sukurtas Europos S4P aplinkos ir jos praktikos stebėjimo centras, kuriame renkama medžiaga apie veikimo mokslo ir politikos sąsajoje sėkmės veiksnius ir bendrus iššūkius.

14. EUROPOS SĄJUNGOJE SUDARYTI PALANKESNES SĄLYGAS MOKSLO SRITYJE ATSAKINGAI NAUDOTI DI IR SPARTINTI TOKĮ NAUDOJIMĄ

Tikslai

Rengti, remti, derinti ir koordinuoti politikos priemones, kuriomis siekiama paspartinti atsakingą DI diegimą Europos mokslo ir mokslinių tyrimų srityje ir sudaryti tam sąlygas, ir taip:

- suderinti DI mokslo srityje politiką, įskaitant bendrą prioritetinių sričių nustatymą;
- daugiau dalytis ekspertinėmis žiniomis ir ištekliais tarp šalių;
- sukurti pagrindą, padėsiantį bendradarbiauti ir įsitraukti ateityje, dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais ir pritraukti daugiau bendraminčių partnerių;
- glaudžiau bendradarbiauti su suinteresuotaisiais subjektais bei labiau juos įtraukti, sukuriant tinklus ir suformuojant bendruomenę.

Aprašymas

Įgyvendinant šį veiksmą daugiausia dėmesio bus skiriama trims pagrindinėms temoms, susijusioms su naujosios Komisijos politiniais prioritetais:

- DI mokslo srityje strategijai;
- Europos DI mokslinių tyrimų tarybos įsteigimui;
- susitarimui dėl finansavimo sutelkimo DI mokslo srityje.

Šios temos bus aptariamos ir plėtojamos rengiant reguliarius susitikimus, gebėjimų stiprinimo seminarus, kuriuose bus pristatomi įrodymai ir politikos pokyčiai, taip pat praktinius seminarus, kuriuose bus bendradarbiaujama politikos derinimo, gairių ir finansavimo darbotvarkių klausimais.

Numatomi rezultatai

- atnaujinti, propaguoti ir skleisti EMTE aktualinamąsias gaires dėl generatyvinio DI naudojimo moksliniuose tyrimuose (bent kartą per metus 2025, 2026 ir 2027 m.);
- bendros veiksmų gairės dėl DI mokslo srityje (2025 m.);
- strateginė finansavimo darbotvarkė, dėl kurios susitarta su valstybėmis narėmis ir galbūt su Europos finansuotojais (2026 m.);
- bendri projektai, jei dalyviai mano, kad jie įgyvendinami ir (arba) naudingi (2026–2027 m.);
- sutartas nuolatinio bendradarbiavimo ir politikos formavimo planas (2027 m.).

15. DIDINTI MOKSLINIŲ TYRIMŲ SAUGUMĄ

Tikslas

- Didinti mokslinių tyrimų saugumą ES, kad būtų išlaikyta tvirta ir atvira akademinė aplinka, remiantis Tarybos rekomendacija dėl mokslinių tyrimų saugumo;
- sukurti bendradarbiavimo erdvę politikos formuotojams, kurioje jie galėtų dalytis patirtimi ir įgyvendinti bei plėtoti nacionalinį požiūrį siekiant mažinti riziką, kartu gerbiant akademinę laisvę ir institucijų autonomiją;
- įgalinti Europos MTI sektorių optimizuoti tarptautinio bendradarbiavimo galimybes ir sumažinti jo riziką, taip pat užtikrinti, kad tarptautinis bendradarbiavimas būtų atviras ir saugus.

Aprašymas

Atsižvelgiant į žinių srautus visoje EMTE ir stiprius tarptautinius ryšius MTI sektoriuje, neįmanoma spręsti mokslinių tyrimų saugumo problemos vien nacionalinėmis pastangomis. Suderintos nacionalinės ir ES pastangos bus pagrindas dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais ir užtikrinti nuoseklumą. Pirmaisiais metais valstybės narės galės įvertinti savo padėtį ir planuoti tolesnius veiksmus, kad padėtų viena kitai pasiekti bazinį mokslinių tyrimų saugumo lygį.

Numatomi rezultatai

Vykdant šį veiksmą Tarybos rekomendacijoje dėl mokslinių tyrimų saugumo[8] įtvirtinta sistema bus įgyvendinama taip:

- siekti sukurti Europos bendradarbiavimo mokslinių tyrimų saugumo srityje erdvę, vykdant struktūrinį valstybių narių ekspertų, mokslinių tyrimų finansuotojų ir ES lygmens mokslinių tyrimų ir inovacijų suinteresuotųjų subjektų organizacijų bendradarbiavimą, taip pat ištirti ir įvertinti labiau struktūrinės paramos galimybes šiuo atžvilgiu, pavyzdžiui teikiamos per Europos mokslinių tyrimų saugumo ekspertų centrą, atsižvelgiant į esamas struktūras ir susiejant ją su vieno langelio principu veikiančia platforma;

[8] 2024 m. gegužės 23 d. Tarybos rekomendacija dėl mokslinių tyrimų saugumo didinimo, *OL C, C/2024/3510, 2024 5 30.*

- sušaukti politikos formuotojus, ekspertus ir specialistus nagrinėti mokslinių tyrimų saugumo temą į kas dvejus metus rengiamą Europos pavyzdinę konferenciją mokslinių tyrimų saugumo klausimais (2025, 2027 m.);

- nustatyti, stebėti ir analizuoti nacionalines ir ES lygmens mokslinių tyrimų saugumo priemones ir iniciatyvas, be kita ko, kas dvejus metus atliekant mokslinių tyrimų saugumo stebėseną (2025, 2027 m.);

- remti dalijimąsi informacija, tarpusavio mokymąsi ir gebėjimų stiprinimą, visų pirma siekiant plėtoti nacionalinius požiūrius į mokslinių tyrimų saugumą;

- parengti nacionalinių ir ES lygmens mokslinių tyrimų finansavimo programų apsaugos priemonių, taip pat rizikos valdymo ir išsamaus patikrinimo procesų mokslinius tyrimus atliekančiose organizacijose gaires ir priemones (t. y. vieno langelio principu veikiančią platformą, skirtą kovai su užsienio kišimusi į MTI);

- glaudžiau bendradarbiauti su tarptautiniais partneriais mokslinių tyrimų saugumo metodų ir priemonių klausimais.

Atsižvelgiant į šios temos, kuri dažnai apima neskelbtiną arba įslaptintą informaciją, pobūdį, dalyvauti apskritai leidžiama tik valstybių narių ekspertams.

16. SPARTINTI INVESTICIJAS Į MTI SIEKIANT EUROPOS PRAMONĖS TRANSFORMACIJOS IR KONKURENCINGO TVARUMO

Tikslas

- Geriau suprasti pramonės poreikius, susijusius su MTI rezultatais ir investicijomis, sudarant sąlygas politikos formuotojams ir finansavimo agentūroms kurti ir įgyvendinti tikslines priemones investicijoms į MTI sutelkti;

- didinti visų pirma pramonės vykdomo MTI finansavimo sinergijas technologijų perdavimo, parodomųjų pavyzdžių, plėtros, validavimo ir technologijų infrastruktūros srityse;

- sudaryti palankesnes sąlygas pažangiųjų technologijų diegimui ir naudojimui pramonėje, daugiausia dėmesio skiriant tvarumui ir visuomenei teikiamai naudai.

Aprašymas

Siekiant paspartinti investicijas į MTI, reikia sistemingo požiūrio į informavimą ir MTI darbotvarkės formavimą atsižvelgiant į pramonės poreikius ir visapusiškos, veikiančios sistemos, skirtos veiksmingam MTI rezultatų perdavimui, kad jie būtų taikomi pramoninėms reikmėms.

- Integruoti dabartines priemones Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, pristatyti gerąją jų taikymo praktiką, sudaryti palankesnes sąlygas keistis patirtimi ir suteikti galimybių valstybėms narėms ir regionams dalytis gerosios praktikos pavyzdžiais ir įnešti naujų žinių;

- įgyvendinti paklausa grindžiamą europinį požiūrį į technologijų infrastruktūrą, įskaitant bandomuosius veiksmus ir galimas finansavimo schemas, kaip dabartinio darbo mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūros srityje dalį;

- politikos priemonių rinkinio metodo, kuriuo siekiama paspartinti energijai imlių pramonės šakų dekarbonizavimą ir daryti pažangą žiedinės ekonomikos srityje, kūrimas, išbandymas ir įgyvendinimas, užtikrinant Europos strateginio energetikos technologijų plano bendruomenės indėlį.

Numatomi rezultatai

- Politikos priemonių, kuriomis remiami pramoniniai MTI, nustatymas;

- indėlis į Europos mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūros politiką, įskaitant veiksmus, kuriais skatinamas pramonės, visų pirma MVĮ, startuolių ir veiklą plečiančių įmonių tokios infrastruktūros paklausa grindžiamas naudojimas;

- žinių ir ekspertinių žinių, susijusių su nacionalinių pramonės technologijų veiksmų gairių rengimu, kaupimas ir keitimasis jomis siekiant dekarbonizuoti energijai imlias pramonės šakas;

- prisidėjimas prie Europos technologijų ir pramonės parodomųjų pavyzdžių stebėsenos platformos (Europos pramonės pertvarkos ir išmetamųjų teršalų inovacijų centras (INCITE)).

17. SPARČIAU TAIKYTI NAUJOJO POŽIŪRIO METODIKAS, KAD BŪTŲ DAROMA PAŽANGA VAISTŲ IR MEDICINOS PRIEMONIŲ BIOMEDICINOS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR BANDYMŲ SRITYJE.

Tikslas

Šiuo veiksmu siekiama, laikantis suderinto ir koordinuoto požiūrio visose valstybėse narėse ir, kai tikslinga, asocijuotosiose šalyse, paspartinti naujojo požiūrio metodikų kūrimą, patvirtinimą ir (arba) kvalifikavimą, pripažinimą ir diegimą biomedicininiuose moksliniuose tyrimuose ir reglamentuojamuosiuose vaistų ir medicinos priemonių bandymuose.

Aprašymas

Nors valstybės narės privalo laikytis Direktyvos 2010/63/ES, kuria raginama pakeisti procedūras su gyvūnais *mokslinių tyrimų, švietimo ir reglamentuojamų bandymų srityse, kai tik bus sukurti veiksmingi alternatyvūs metodai, nėra koordinavimo mechanizmo, kuriuo būtų užtikrintas naujojo požiūrio metodikų kūrimas ir patvirtinimas. Įgyvendinant EMTE veiksmus aktyviai dalyvaus visi subjektai, nes bus pradėtas ES masto koordinavimas, apimantis atitinkamas ministerijas, reguliavimo agentūras, mokslinius tyrimus finansuojančias organizacijas, akademinę bendruomenę, farmacijos ir medicinos technologijų pramonę, sutartinių mokslinių tyrimų organizacijas (SMTO), mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ) ir startuolius, siekiant suderinti nacionalinę ir regioninę politiką, kad būtų paspartintas naujojo požiūrio metodikų kūrimas, patvirtinimas, pripažinimas ir diegimas.*

Šį veiksmą rems keturios darbo grupės, kurių darbo temos yra 1) naujojo požiūrio metodikų ir bendros Europos infrastruktūros kūrimas, 2) naujojo požiūrio metodikų patvirtinimas ir (arba) kvalifikavimas, pripažinimas ir diegimas, 3) švietimas ir mokymas, 4) atvirumas ir informuotumas.

Numatomi rezultatai

- Naujojo požiūrio metodikų kūrimo ir infrastruktūros darbotvarkė, kurioje nustatoma, kuriose srityse naujojo požiūrio metodikų labiausiai reikia ir kuriose tikimasi, kad jos turės didžiausią trumpalaikį ir vidutinės trukmės poveikį (2027 m. IV ketv.);
- valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai nustato veiksmus, kuriais jie galėtų bendrai remti naujų naujojo požiūrio metodikų ir susijusios infrastruktūros kūrimą (2028 m. I ketv.);
- naujojo požiūrio metodikų pripažinimo ir diegimo strategija, kurioje nustatomi naujojo požiūrio metodikų naudojimo kriterijai (2027 m. III ketv.);

- valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai kartu remia riboto sukurtų naujojo požiūrio metodikų rinkinio, kuris turi būti pripažintas ir įgyvendinamas atliekant reglamentuojamuosius vaistų ir medicinos priemonių bandymus, patvirtinimą ir kvalifikavimą (2027 m. IV ketv. – 2028 m. III ketv.);

- švietimo ir mokymo naujojo požiūrio metodikų klausimais planas (2027 m. I ketv.) ir bendros švietimo ir mokymo programos (2027 m. II ketv. – 2028 m. II ketv.);

- suderinta naujojo požiūrio metodikų atvirumo ir informuotumo didinimo programa, kuria gerinama atviroji prieiga prie naujojo požiūrio metodikų protokolų ir eksperimentų su gyvūnais rezultatų. Programoje bus pateiktos gairės etikos komiteto nariams, vertintojams ir reguliavimo institucijoms, remiantis dalyvaujančių valstybių narių geriausia praktika. Joje siūlomi konkretūs veiksmai, kuriais siekiama padidinti reguliavimo institucijų pasitikėjimą naujojo požiūrio metodikomis, įskaitant geresnį naujojo požiūrio metodikų potencialo ir apribojimų supratimą (2028 m. II ketv.);

- bent viena svarbi konferencija, skirta pilietinės visuomenės ir pacientų informuotumui apie biomedicininius mokslinius tyrimus, vaistų atradimą ir kūrimo procesą didinti (2028 m. III ketv.).

18. PARENGTI NUOSEKLIĄ IR KOORDINUOTĄ EUROPINIO POŽIŪRIO Į SĄŽININGUMĄ IR ETIKĄ MTI SRITYJE SISTEMĄ, ATSIŽVELGIANT Į KYLANČIUS UŽDAVINIUS

Tikslai

- Sukurti keitimosi informacija bendruomenę, kad būtų sudarytos sąlygos diskusijoms dėl naujojo požiūrio į etiką ir sąžiningumą mokslinių tyrimų srityje, kuris būtų technologiškai neutralus, palengvintų inovacijas ir kuriuo būtų remiama kompetencija, laikantis supaprastinimo ir integruotosios etikos principų;

- koordinuoti veiksmus, kuriais siekiama stiprinti etiką ir sąžiningumą, užkirsti kelią pažeidimams ir šalinti esamų etikos gairių įgyvendinimo kliūtis;

- laipsniškai kurti europinį tinklą, kad būtų sukurta mokslinių tyrimų sąžiningumo ir etikos sistema, įskaitant veiksmų gaires ir veiklos rezultatų rodiklius, atsižvelgiant į jau esamus tinklus ir struktūras;

- sukurti pasitikėjimu grindžiamos konsultacijų ir paramos etikos klausimais ekosistemos viziją, sudarant sąlygas mokslui ir moksliniams tyrimams skatinti atsakingas inovacijas, atitinkančias visuomenės interesus.

Aprašymas

Šiuo veiksmu siekiama numatyti kylančius iššūkius, užkirsti jiems kelią, juos įveikti ir sušvelninti, taip pat užtikrinti mokslinių tyrimų sąžiningumą ypatingos svarbos technologijų srityse, atsižvelgiant į neseniai atnaujintą Europos elgesio kodeksą mokslinių tyrimų etikos klausimais ir Komisijos rekomendaciją dėl ES ekonominiam saugumui itin svarbių technologijų sričių.

- Laikytis suderinto požiūrio į sąžiningumą ir etiką, kad sektoriui būtų lengviau reaguoti į šiuos ir kitus kylančius iššūkius;
- sukurti įvairias priemones, skirtas numatyti naujus trikdančius iššūkius mokslinių tyrimų sąžiningumui, užkirsti jiems kelią, juos valdyti ir sušvelninti;
- plėtoti iš tiesų naudojamą, darnų ir tvarų europinį požiūrį siekiant padėti tyrėjams įveikti etinius iššūkius.

Numatomi rezultatai

- Koordinavimo struktūros (Europos platformos), kuri sutelktų esamus Europos mokslinių tyrimų etikos ir sąžiningumo tinklus, kūrimas;
- išsamios veiksmų gairės ir veiklos rezultatų rodikliai;
- praktinės gairės, veiklos priemonių rinkiniai ir standartinės veiklos procedūros;
- požiūris į bandomuosius bendrus mokymo veiksmus.

19. ĮGALINTI MTI: NAUJA MOKSLINIŲ TYRIMŲ VALDYMO ERA

Tikslas

- Užtikrinti geresnį mokslinių tyrimų vadovo profesijos pripažinimą, taip pat patrauklias ir aiškesnes mokslinių tyrimų vadovų karjeros galimybes;
- užtikrinti galimybes plačiai ir lengvai naudotis mokslinių tyrimų vadovų, įskaitant ankstyvosios karjeros mokslinių tyrimų vadovus, mokomąja medžiaga ir užsiimti kvalifikacijos kėlimo veikla ir (arba) naudotis kvalifikacijos kėlimo priemonėmis, įskaitant gaires dėl DI priemonių;

- sukurti pripažintą Europos masto mokymosi ir įgūdžių ugdymo programą mokslinių tyrimų vadovams su tarpusavio mokymosi ir judumo komponentais, užtikrinant EMTE prioritetų ir vertybių, pvz., etikos ir mokslinių tyrimų sąžiningumo, atvirojo mokslo ir lyčių lygybės, integravimą;

- gerinti tinklaveiką su viešojo ir privačiojo sektorių mokslinių tyrimų vadovais ir taip padidinti informuotumą apie profesinio tobulėjimo programas, karjeros galimybes ir esamas mokymo galimybes.

Aprašymas

Intensyvėjant mokslinių tyrimų procesams ir augant lūkesčiams, kad bus daromas poveikis visuomenei, itin svarbi tampa specializuota mokslinių tyrimų vadovų teikiama parama. Šia iniciatyva siekiama stiprinti mokslinių tyrimų vadovo profesiją, kuri vis dar nepakankamai vertinama EMTE, ir remti jos strateginę plėtrą. Ja pabrėžiama, kad reikia koordinuotos ES ir nacionalinės politikos paramos siekiant rengti kvalifikuotus specialistus, gerinti karjeros perspektyvas ir užtikrinti geresnes darbo sąlygas, lyčių lygybę, mokymą bei judumą.

Numatomi rezultatai

- 2025 m. pradės veikti ir bus įgyvendinta visa apimanti ir lanksti mokslinių tyrimų vadovų karjeros ir kompetencijos sistema; valstybėse narėse bus įgyvendinta įrodymais grindžiama informuotumo didinimo kampanija, kurios rezultatai bus paskelbti 2026 m.;

- 2026 m. bus bendrai parengta Europos mokslinių tyrimų vadovų chartija, sukuriant trikampio metodą, apimantį mokslinius tyrimus atliekančias organizacijas, mokslinius tyrimus finansuojančias organizacijas ir Europos pramonę, užtikrinant pripažinimą visuose sektoriuose; bus sukurti gebėjimų stiprinimo metodai; bus atlikta mokslinių tyrimų valdymo vaidmens imantis atrinktų veiksmų, finansuojamų pagal programos „Europos horizontas“ dalį „Išplėtimas“, analizė siekiant stebėti poveikį bendram MTI sistemos veiksmingumui ir efektyvumui;

- 2027 m. pradės veikti centralizuota internetinė vieta (pageidautina būsimoje EMTE specialistų platformoje), kurioje pateikiamos dabartinės ir naujos mokslinių tyrimų vadovų mokymo programos, mokomoji medžiaga ir kvalifikacijos kėlimo priemonės, taip pat užtikrinama prieiga prie itin svarbių mokymo ir sertifikavimo programų, skirtų tiek esamiems, tiek būsimiems specialistams.